

Renata Bujak *Płacząca dziewczyna*

Tematy

- Portret
- Ekspresja
- Deformacja
- Dynamika
- Barwa

Konteksty

Literatura:

- Jan Kochanowski, *Treny*
- Johann Wolfgang Goethe, *Cierpienia młodego Wertera*
- Adam Mickiewicz, *Dziady*, część III (*Wielka Improwizacja*)
- Juliusz Słowacki, *Kordian*
- Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*
- Bolesław Prus, *Lalka* (Wokulski)
- Virginia Woolf, *Pani Dalloway*
- Maria Kuncewiczowa, *Cudzoziemka*
- Krzysztof Kamil Baczyński, *Biała magia*
- Zbigniew Herbert, *Do Marka Aurelego*
- Sławomir Mrozek, *Tango*
- Elfriede Jelinek, *Pianistka*

Malarstwo:

- Simone Martini, *Zwiastowanie*
- Paul Gauguin, *Autoportret z aureolą*
- Vincent van Gogh, *Pole pszenicy z krukami*
- Edvard Munch, *Krzyk*
- Henri Matisse, *Portret pani Matisse, Otwarte okno*
- Emil Nolde, *Taniec przed złotym cielcem*
- Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Kompozycja z portretem podwójnym Marii i Włodzimierza Nawrockich, Portret Tadeusza Ficowskiego, Portret Marcellego Staroniewicza, Portret Zofii Jagodowskiej*
- Pablo Picasso, *Płacząca*
- Frida Kahlo, *Złamana kolumna*
- Artur Nacht-Samborski, *Dziewczynka*

Rzeźba:

- Giovanni Bernini, *Ekstaza świętej Teresy*

Płacząca dziewczyna; akwarela, papier; Kraków, 2002; w kolekcji MEK

Artystka

Urodziła się w 1942 roku w Buczkowie koło Bochni. Większość życia spędziła w Krakowie, gdzie mieszka do dziś. Malować zaczęła w szkole średniej, chciała studiować na Akademii Sztuk Pięknych, jednak nie została przyjęta. Jej drugą pasją był śpiew, tu odniosła sukces: ukończyła wokalistykę na Akademii Muzycznej w Warszawie i została zaangażowana do krakowskiej Opery i Operetki. Praca na scenie była jednak zbyt obciążająca psychicznie – porzuciła ją po trzech latach, zmagając się z chorobą. W procesie leczenia niemałą rolę odegrał powrót do malarstwa. Uczestnicząc w terapii zajęciowej krakowskiego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Józefa Babińskiego, rozwinęła swój talent i stworzyła niepowtarzalny styl. Jej twórczość zyskała uznanie zarówno w Polsce, jak i za granicą. Dziś jest uważana za jedną z ciekawszych twórczyń z kręgu art brut.

Obrazy Renaty Bujak przyciągają niezwykle żywym kolorytem. ▼

Film:

- Lasse Hallström, *Co gryzie Gilberta Grape'a*
- Marek Koterski, *Życie wewnętrzne, Dzień świra, Wszyscy jesteśmy Chrystusami*
- Jason Reitman, *Juno*
- Dominique Abel, Fiona Gordon, Bruno Romy, *Rumba*
- Alejandro González Iñárritu, *Biutiful*
- David Benioff, D.B. Weiss, *Gra o tron*

W stronę interpretacji

Uczniowie pracują indywidualnie. Mają do dyspozycji kredki lub kolorowe flamastry oraz fragment *Wielkiej Improwizacji* z III części *Dziadów* Adama Mickiewicza ([Załącznik 2](#)). Czytając tekst, starają się zidentyfikować zawarte w nim emocje, a następnie próbują przełożyć je na język koloru. Do każdej emocji przyporządkowują inny kolor. Zakreślają nim te części tekstu, w których dana emocja się pojawia. Starają się w ten sposób zamalować jak najwięcej słów. Ćwiczenie może być wstępem do rozmowy o sposobach obrazowania w sztuce.

Twórcza odpowiedź

Uczniowie pracują indywidualnie. Mają do dyspozycji kredki lub kolorowe flamastry oraz szablony twarzy pozbawionych wyrazu ([Załącznik 3](#)). Ich zadaniem jest stworzenie – wyłącznie za pomocą koloru – twarzy pełnych emocji. Każdej emocji powinien odpowiadać inny, wybrany przez ucznia, kolor. Swobodę należy pozostawić również w zakresie doboru emocji oraz ich powiązania z poszczególnymi rejonami twarzy. W odczytaniu powstałych w ten sposób „emocjonalnych map twarzy” pomocne będą legendy dołączone do każdej pracy.

▼ Artystka używa czystych, często wręcz jaskrawych barw. Puste płaszczyzny zestawia z nagromadzeniem detalu. Jako osoba głęboko wierząca często porusza w swych pracach tematykę biblijną. Sceny znane z chrześcijańskiej ikonografii przetwarza w oryginalnym, pełnym fantazji i wrażliwości stylu. Malowane przez nią postacie są w charakterystyczny sposób zdeformowane, co czyni je pełnymi ekspresji i dramatycznego wyrazu.

Dzieło

Płacząca dziewczyna jest portretem niemal magnetycznie przyciągającym wzrok. Brak równowagi – przesunięcie kobiecej twarzy na prawą połowę obrazu – dynamizuje kompozycję. Kontrastujące plamy barwne zdają się migotać na wzór witrażowych szkieł. Żółte, płaskie tło przywodzi na myśl wschodniochrześcijańskie ikony i nadaje portretowi uniwersalny, ponadczasowy wymiar. Czerwony, krwawy kontur okalający postać, podobnie jak w dziełach ekspresjonistów, potęguje wrażenie niepokoju i cierpienia. Twarz w płątanie nerwowych kresek i nieregularnych plam zatracza indywidualne rysy. Artystka, bardziej niż konkretną postać, zdaje się portretować duszę pogrążoną w rozpacz.